

HEVOSPÖJÄT JOHAN EHN

Suomentanut Sirje Niitepöld

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Suomentaja kiittää työskentelynsä tukemisesta Taiteen edistämiskeskusta.

Ruotsinkielinen alkuteos *Hästpojarna*

© Johan Ehn 2019 by Agreement with Grand Agency

Kansikuva: Pär Åhlander

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-45712-1

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2024

Pohjoismaiden
ministerineuvosto on
rahoittanut tämän
teoksen kääntämistä

1926

STRAHOV-STADION, PRAHA,
TŠEKKOSLOVAKIA

Sasha varjostaa kädellä silmiään ja siristelee nähdäkseen hopeanharmaan orin, joka laukkaa suurta kehää hänen ympärillään. Hänen on ponnistettava täsmälleen oikealla hetkellä, muuten ratsukko saattaa suhahtaa ohi. Paahteisella arenalla on polttavan kuuma, ja Sasha manaa mielessään esiintymisasujen punaisia paitoja. Ne ovat liian lämpimät ja niissä on vaikea liikua. Mikä vika on pelkässä hihattomassa paidassa?

Kuin liimattuna hurjasti viilettävän hevosen selkään istuu Sashan paras ystävä Janek punainen lippu kädessään. He ovat harjoitelleet kuukausia ja viilanneet ohjelman pienintäkin yksityiskohtaa myöten. Sasha tietää kyllä, että kaikki on kunnossa, että hän voi luottaa Janekiin varauksetta, mutta nyt on tosi kyseessä. Voi tapahtua mitä tahansa.

Katsomo on täpösen täynnä, tuhansia uteliaita kaikkialta maailmasta on saapunut vuoden 1926 *slettiin* - Sokol-festivaaleista kahdeksanteen ja tähänastisista suurimpaan.

Sasha katsoo alas ja pyyhkii hikipisaran otsaltaan. Nyt tai ei koskaan. Hänen on voitettava pelkonsa, olkoonkin että ruumis haluaisi vain jättää leikin kesken ja juosta pois. Hän nostaa katseensa, arvioi salamannopeasti hevosen vauhdin ja etäisyyden - sadat tunnit harjoitusmaneesissa ovat hioneet taidon huippuunsa. Hän osaa tämän. Jännitys, joka aiemmin uhkasi lamauttaa hänet, muuttuu päättäväisyydeksi ja veitsenteräväksi keskittymiseksi.

Hän ja Janek ovat olleet erottamattomat siitä lähtien, kun he neljän ikäisinä päätyivät lastenkodissa samaan akrobatia-ryhmään. Valmentaja on kertonut kiinnittäneensä heti huomiota heidän harvinaislaatuiseen kykyynsä saavuttaa tasapaino ja tyyneys. Viiden vanhoina he tekivät yhdessä liikesarjoja, joita heidän toverinsa eivät uskaltaneet vielä vuosiin edes yrittää. Sasha ymmärtää, että juuri siitä syystä muut pojat ihailevat häntä ja Janekia mutta että heitä on siksi myös pidetty aina hieman erilaisina. Jotenkin kummallisina. He ovat ne, joiden ei tarvitse edes puhua ymmärtääkseen toinen toistaan. He vain vaihtavat katseita, tarttuvat toisiaan kädestä, ponnistavat, ja yhtäkkiä he yksinkertaisesti ovat juuri siinä asennossa, jonka valmentaja on kuvaillut.

Sasha tähtää katseellaan noin kymmenen metriä hevosen päälle edessä olevaan pisteeseen ja ampuu juoksuun. Pian hän on täydessä vauhdissa ja kohtaa eteenpäin syöksyvän ratsukon täsmälleen valitsemassaan paikassa. Hän ottaa kiinni vikellysvyöstä – leveästä nahkaremmistä, joka on hevosen ympärillä – ja lennähtää Janekin taakse.

Hän hymyilee yleisölle leveästi, juuri niin kuin valmentaja on opettanut heitä aina hymyilemään.

Katsomosta kuuluu hajanaisia aplodeja. Oikein mallikasta. Vaan ei sentään ennennäkemätöntä.

Heti kun Sasha laskeutuu hevosen selkään, hän tuntee olonsa täydellisen turvalliseksi. Králin vahvan laukan keinuva rytmi, Janekin selkä hänen omaa rintaansa vasten, lämpimistä hevosenruumiista leijuva makea tuoksu ja tomu, jonka kaviot nostattavat heidän ympärilleen. Se kaikki saa Sashan päästämään irti epävarmuudesta ja terästytymään seuraavaan tempuun.

Odottakaahan vain, hän ajattelee. Nyt, piru vie.

2014

KONDITORIA VETE-KATTEN, TUKHOLMA

Tule vetekatteniin! Ollaan ekassa huoneessa. Tilaa jotain ja esitä että näet mut sattumalta!

Anton painaa *lähetä* ja laskee puhelimen sitten vaivihkaa reidelleen.

Matilda vastaa heti:

Yes! Viiden minsan päässä 😊

Anton toivoo, että Matilda on tarpeeksi hyvä näyttelijä ja onnistuu hoitamaan esityksen uskottavasti.

Konditoria on täynnä lauantaiaamupäivän viettäjiä. Meteli ei silti ole aivan mahdoton, ja siitä Anton on kiitollinen. Eilen tuli otettua drinksu jos toinenkin.

Peter nostelee pienelle kahvilapöydälle voileipiä, muniä, tuorepuuroa, jogurttia ja granolaa ja mehua.

"Sinä otat maitoa, eikö niin?" hän sanoo ja ojentaa pienen ruostumattomasta teräksestä tehdyn maitokannun Antonin kahvikuppia kohti.

"Mhm", Anton sanoo ja nyökkää.

Tuntuu ihanalta, että Peter tietää sen. Että heillä alkaa olla jo pariskuntarutiineja. Peterillä on kotona jääkaappi täynnä kaikenlaista herkkua, mutta he ovat syöneet täällä aamiaista joka kerta kun Anton on ollut Peterillä yötä. Eli yhteensä viisi kertaa. He tilaavat aamiaisetin, Anton juo kahvia ja Peter juo teetä, Earl Greytä.

Antonilla on Peterin vessassa lasissa oma hammasharja. "Etköhän sinä tarvitse ihan oman harjan", Peter sanoi ja otti

kylpyhuoneen kaapista uuden hammasharjan, jo toisella kerralla kun Anton oli siellä. Jonkun mielestä se olisi saattanut olla mitätön yksityiskohta, mutta Anton tunsi sillä hetkellä ruumiisaan lämpimän läikähdyksen.

Peter asuu korttelin päässä konditoria Vete-kattenista, Kungsgatanilla kivenheiton päässä Hötorgetilta. Vielä muutama viikko sitten Anton ei edes tiennyt, että Kungsgatanilla voi asua. Mutta näköjään voi, sillä Peterillä on yli sadan neliön ökykämpä, jossa on kaksi kakluunia ja korkeat ruutuikkunat, joista kaikista on näkymä kadulle. Sisustus on sekoius tyylikkäitä kalusteita ja kaikenlaisia utoja esineitä, ei välttämättä kovin käyttökelpoisia, enemmänkin kuin taideteoksia. 1920-lukulainen hammaslääkärituoli, joka näyttää kidutusvälineeltä. Luonnollisen kokoinen metallinen strutsi. Ja olohuoneen nurkassa seisoo vanha hyppypukki, joka tuo Antonin mieleen aavistuksen epämiellyttäviä muistoja koululiikunnasta.

Anton katselee Peteriä, joka lukee puhelimelta sanomalehteä. Hän näyttää niin hyvältä. Hän on pitkä, taatusti yli 190-senttinen, hänellä on ajeltu pää, tuuhea parransänki ja viikset. Tatuointeja melkein koko kropassa, jopa kaulassa, ja yksi kasvoissa. He tapasivat Grindrissä kuukausi sitten ja kävivät ensimmäisillä treffeillään viikkoa myöhemmin. Tatuoinnit ja lyhyeksi ajellut hiukset saavat Peterin näyttämään aika kovalta, mutta ei hän ole kova. Hän on kiltti ja huomaavainen, ja Anton haluaa todella, että heidän juttunsa toimii.

Vai ovatko he *liian* erilaisia?

Peter työskentelee art directorina mainostoimistossa ja osaa valmistaa bouillabaissen alusta loppuun itse, ja vielä aiolin sen kaveriksi. Hän lukee Dagens Nyheterin joka aamu ja laulaa baritonia Tukholman gaykuorossa. Hän on 27-vuotias.

Anton on 19. Hän asuu Solnan Västra skogenissa pikkiriikissä kämpässä, jossa on pelkkä keittokomero, ja pyyhkii työseen vanhusten perseitä. Hänen ruoanlaittotaitonsa riittävät

lämpimien voileipien tekemiseen vohveliraudalla ja nuudeli-pakkauksen avaamiseen. Kun hän laulaa suihkussa, naapuri hakkaa seinää. Onko ikäero jotenkin ongelma? Kahdeksan vuotta. Miksi ihmeessä se olisi ongelma? Jos tuntuu oikealta, niin sitten vain tuntuu, eikö?

Ja tämä tuntuu oikealta. Antonista tämä tuntuu juuri oi-kealta. Hän voisi muuttaa Peterin kanssa yhteen heti huomenna ja alkaa suunnitella häitä muutaman viikon kuluttua.

Peter tuntuu huomaavan, että Anton tuijottaa häntä, ja nos-taa katseensa kännykästä.

”Mitä pällistelet siinä?”

”Enpä mitään erityistä”, Anton sanoo. ”Vain jotain random-jäppistä, jonka luo menin eilen yöksi.”

Peter kohottaa toista kulmakarvaansa.

”Ai? Oliko edes hyvä?”

”Ihan okei”, Anton sanoo välinpitämättömästi, muttei voi olla puhkeamatta hölmöön hymyyn.

Miten paljon hän on viime vuosina kaivannut juuri tätä. Tai koko viime elämän. Rinnassa kihelmöi, kun hän tulee ajatel-leeksi, että hänellä on poikaystävä. Kai hänellä nimittäin on? Vai?

Juuri silloin hän muistaa Matildan. Matildahan saattaa harp-poa sisään hetkenä minä hyvänsä. Oliko tämä oikeastaan kovin hyvä idea? Vai vain todiste hänen lapsellisuudestaan? Miksi säättää ja juonia, kun voisi vain sanoa, että olisi kivaa, jos Peter tapaisi hänen parhaan kaverinsa?

Matilda ja hän ovat tunteneet toisensa keskiasteelta läh-tien. He olivat yläkoulun alussa itse asiassa viikon yhdessäkin, ennen kuin totesivat tykkäävänsä molemmat pojista. Matilda on todella nähnyt Antonin rumimmatkin puolet, oli sitten kyse ulkonäöstä tai tunne-elämästä. Hän piteli Antonin Anakin-lettiä, kun Anton oli onnettomasti rakastunut Timo Mäkelään ja laattasi sekoboolia ysiluokan päättäjäisissä. Ja hän pätkäisi

Antonin Anakin-letin vessassa sinä aamuna kun he aloittivat lukion. Matilda on aina ollut hänen tukenaan.

"Hei, mitämitä? Anton!"

"Hä?"

Anton hätkähtää kuullessaan Matildan äänen takanaan, vaikka on juuri ajatellut häntä. Anton käännähtää ympäri ja näkee Matildan seisovan tiskin vieressä. Matilda on tänään todella värikäs. Mustat hiukset, violetti skottiruutuinen takki, mintunvihreä, brodeerattu karitsanvillasta tehty pusero, lyhyt turkoosi hame ja kukalliset Dr Martensit. Matilda opiskelee yliopistossa sosionomiksi, mutta hän ei näytä tyyppilliseltä sosionomilta, Anton ajattelee. Hänellä on ihan oma tyykinsä. *Preppy* mutta kuitenkin vähän punkahtava.

Anton ei huomannut, milloin Matilda tuli sisään, mutta se oli varmaankin vain hyvä, koska muuten hänen olisi taatusti ollut vaikea reagoida luontevasti.

"No moi!" hän saa sanottua.

Matilda tulee heidän luokseen take away -kahvin ja sämpylän kanssa. Hyvä veto, Matilda, Anton ajattelee, nyt vaikuttaa siltä kuin Matilda ei olisi aikonutkaan jäädä.

"Ihan sairas juttu! Olin menossa Seven Eleveniini", Matilda sanoo. "Mutta sitten ajattelin että ei, haluan aamiaista siitä paikasta, mistä Per Albin Hansson osti kahvinsa."

Iisisti nyt, Matilda, Anton ajattelee. Älä liioittele. Ihan iisisti vain.

Matilda hymyilee Peterille.

"Moi, sinä olet varmaan Peter?"

Peter kohottautuu tuolistaan ja ojentaa kätensä.

"Ja sinä olet sitten varmaan... Matilda?" hän sanoo ja tervehtii.

"Onpa... hauska sattuma!" Anton sanoo ja kuulee itsekin, miten tönköltä repliikki kuulostaa. Kuka muka sanoo noin? Ei hänen Matildan näyttelijäntaidoista olisi tarvinnut huolehtia.

Nyt täytyy äkkiä sanoa jotain tilanteen pelastamiseksi. ”Tarkoit... että me kolme tapaamme näin... tällä lailla lauantaina.”

Matilda ja Peter katsovat Antonia.

”Olitte suunnitelleet, että Matilda ilmaantuu tänne *ihan yhtäkkiä*, vai mitä?” Peter sanoo.

Anton hätäntyy. Hän katsoo Matildaa ja yrittää hakea tukea. Mitä tässä pitäisi vastata?

”Joo”, Matilda sanoo ja nauraa. ”Emmekö olleetkin vakuuttavia?”

Peter vetää tuolin Matildalle, joka riisuu takkinsa ja istuu. Peter ja Matilda alkavat heti jutella. Anton huokaa helpotuksesta. Tietenkin näiden kahden tutustuttaminen oli helppoa, miksei olisi ollut? Molemmathan ovat huipputyyppejä.

Ensin he puhuvat hiukan Antonin ja Matildan lapsuudesta, Peter kysyy millainen Anton oli pienenä.

”No joo, Anton oli kyllä silloinkin aika pelimies”, Matilda sanoo.

Anton pohtii, minkä kaikista noloista tarinoista Matilda aikoo kertoa.

”Kerran, kun olimme ehkä kolmannella”, Matilda jatkaa ja vilkaisee Antonia, ”minun perheeni oli Antonin perheen luona illallisella, ja olimme juuri saaneet syötyä. Anton sanoi haluavansa näyttää minulle jotain huoneessaan. Menin mukaan. Istuimme sängyllä, ja hän kysyi, että pussataanko. Mutta minä olin vähän ujo, joten sanoin etten ihan tiennyt halusinko.”

Anton ei ole aivan varma, haluaako Peterin kuulevan tätä juttua.

”Hei, kuka muka jaksaa kuunnella tällaista?” hän sanoo ja nojautuu taaksepäin.

”Minä!” sanoo Peter ja huiskauttaa hänet hiljaiseksi. ”Jatka vain.”

"No, Anton menee hakemaan vaatekaapista tennismailan ja sanoo että *jos pussaa tämän läpi, ei saa toisen pöpöjä.*"

Peter katsoo Antonia ja pyörittelee päätään.

"Aika smoothia", hän sanoo ja kumartuu suukottamaan Antonia poskelle.

Anton miettii, näkyykö hänestä, miten ihanalta se tuntuu.

Matilda kääntyy Antonin puoleen.

"Onko sinulla tänään töitä?" hän kysyy.

"Joo, valitettavasti", Anton vastaa. "Tai kai se on oikeastaan ihan okei."

Anton ei ole koskaan pitänyt itseään hoivaajatyypinä. Kotihoidossa työskentely ei todellakaan kuulunut hänen suunnitelmiinsa, mutta sitä hän on kuitenkin jo kuukauden päivät tehnyt. "Ainoa mihin en ole oikein vielä tottunut on se aikuisten ihmisten vaippojen vaihtaminen."

Peter irvistää.

"Ei se itsessään ole niin inhottavaa", Anton jatkaa ja hiljentää ääntään, ettei naapuripöydissä kuulla. "Outoa kyllä kakka ei sinänsä ole mikään ongelma, enemmänkin minulla on vaikeuksia käsitellä kroppia. Ne ovat niin veteliä ja jotenkin loppuun käytettyjä. Mikään ei enää pysy ylhäällä."

Anton ajattelee sitä, että jopa hänen nykyisellään melko jäntevä vartalonsa tulee rapistumaan jonain päivänä samalla tavalla.

"Kiva aamupalakeskustelu", Peter sanoo ja hörppää teetään.

"Oletko vähän herkkis?" Anton sanoo ja tönäisee Peteriä olkapäähän.

"Minusta on ainakin huippua, että teet sitä", sanoo Matilda. "Kaikkien pitäisi suorittaa yhdyskuntapalvelua vanhustenhuollossa. Niin että tajuaisimme, mikä meitä odottaa. Ehkä arvostaisimme vanhuksiamme vähän enemmän. Ja panostaisimme toivottavasti vähän parempaan hoivapolitiikkaan."

"Kyllä minä mieluummin matkustaisin Etelä-Afrikkaan ottamaan aurinkoa ja pitelemään jonkun ihanan mallin

aurinkovarjoa”, Anton sanoo Peterille ja katsoo sitten Matilda.
”Peter lähtee koko viikoksi kuvaamaan hajuvesikampanjaa.”

”Jännää”, Matilda sanoo.

”Enkö voisi tulla mukaan assariksesi?” Anton kysyy ja katsoo Peteriä anovasti.

”Valitettavasti saan siellä tuotantoyhtiöltä assarit”, Peter sanoo. ”Enkä varmaan ehdi ottaa hirveästi aurinkoa, teen töitä suunnilleen kellon ympäri koko viikon.”

”Olet silti Etelä-Afrikassa”, Matilda sanoo, ”joten sinua ei kyllä sääli kukaan.”

Anton hätkähtää Matildan kovaa äänensävyä.

Peterkin reagoi siihen ja katsoo Matilda.

Pöydässä on muutaman sekunnin ajan kiusallinen tunnelma, ja sitten Peter nostaa leukaansa ja sanoo: ”Niin, ja lisäksi minä asun viiden tähden hotellissa, joka on vuoren huipulla, mistä on näkymä koko Johannesburgin yli, ja hintaan kuuluu päivittäinen hieronta, joten joo, minä pidän turpani kiinni!”

Matilda ratkeaa hymyyn. Hän katsoo Antonia ja muodostaa huulillaan äänettä sanat *I like him*.

Anton hengähtää helpotuksesta. Matilda vain kiusoitteli Peteriä.

Matilda on *todellakin* paljon parempi näyttelijä kuin hän itse.

1926

STRAHOV-STADION, PRAHA

Sasha istuu laukkaavan hevosen selässä tukevasti Janekin takana. Hän näkee, miten Janek valmistautuu. Toiseen käteen Janek ottaa ohjat, toisessa hän pitää lepattavaa lippua. *Tužme se*, punaiseen lippuun on brodeerattu kultakirjaimin – *Pysy vahvana*. Sanojen alla komeilee Sokol-liikkeen symboli – uljas haukka, sekin kultainen, siivet levällään ja jykevissä kynsissään lehmuksen, Tšekkoslovakian kansallispuun, oksa.

Lastenkotia, jossa Sasha ja Janek asuvat, johtavat yhdessä katoiset nunnat ja perinteikäs Sokol-liike. Sasha on kaikkien muiden oppilaiden tavoin joutunut opettelemaan ulkoa Sokolin tunnuslauseen: *Kehittäkäämme fyysisellä harjoittelulla – joka tekee ruumiista vahvan ja notkean – myös terävää älyä ja korkeaa moraalialia*.

Sasha painaa kätensä Janekin olkapäille ja nousee hevosen selässä joutuisasti jaloilleen, levittää kätensä ja myötäilee kevyesti taivutetuin polvin ja täydellisessä tasapainossa eläimen liikkeitä. Kun hän ottaa lipun Janekin kädestä, hänet valtaa yhtäkkiä halu panna vielä paremmaksi. Hän nostaa suuren lipun ja heiluttaa sillä kahdeksikkoo yläpuolellaan. Tuuli kuitenkin tarttuu siihen, ja punaisen kankaan kulma paukahtaa Sashan poskeen. Hän menettää tasapainonsa, ja pienen hetken näyttää siltä, että hän on kaatua. Yleisö kohahtaa. Sasha irrottaa toisen käden lipun varresta ja hakee tukea Janekin niskasta. Oikeastaan hän vain hipaisee Janekia, muuta ei tarvita, kun hän jo pääsee taas tasapainoon ja suoristautuu.

Yleisö hengähtää helpotuksesta.

Sasha vilkaisee Janekia ja näkee hänen kiinnittävän ohjia vikellysvyöhön, jossa on suuret sivukahvat tempppujen tekemistä varten. Seuraavassa vaiheessa Janek tarvitsee molempia käsiään.

Ajatella, että he ovat tässä.

Hän ja Janek ovat vasta kymmenvuotiaita mutta osallistuvat jo maailman suurimpaan voimistelunäytökseen, jossa tuhansien ihmisten katseet ovat juuri nyt kääntyneet heihin. Vaikka vaatteet ovatkin epämukavat ja aivan liian kuumat, Sashan mielestä he näyttävät hyvin tyylikkäiltä perinteisissä univormuissaan: sinisissä housuissa, joiden vyötäröä kiertää punavalkoraitainen nauha, pehmeissä kengissä, joiden mokkapohja antaa hyvän pidon, ja punaisissa paidoissa. Molempien hiukset on suuren päivän kunniaksi leikattu. Janekin tummat hiukset on ajeltu miltei sängelle, ja Sashan vitivalkoinen tukka on sivuilta lyhyt mutta päälaelta hieman pidempi.

Janek kääntyy katsomaan Sashaa. Sasha ajattelee, että Janek näyttää keskittyneeltä ja onnelliselta.

Janek ei puhu käytännössä koskaan, paitsi Sashan kanssa. Hän on hyvä koulussa ja hoitaa kaikki tehtävänsä aina huolellisesti, mutta heti kun ne on tehty, hän häipyä tallille hevosien luo. Hänen suosikkinsa on ori, jonka selässä he ovat juuri nyt. Sen nimi on Král, ja nimi tarkoittaa kuningasta. Sasha tietää, että juuri niin Janek Králin näkee. Janekin maailmassa hevoset nimittäin ovat ihmisten yläpuolella. Ne ovat täydellisiä olentoja, joista huokuu ensi askeleesta alkaen ylivertainen tasapainoisuus ja majesteettinen kauneus. Janekilla ei varsinaisesti ole muita ystäviä kuin Sasha, mutta se tuntuu riittävän hänelle. Sasha, jonka nimi on oikeastaan Alexander, pitää hänkin hevosista, mutta on seurallisempi ja viettää aikaa myös muiden poikien kanssa. Hän on aina ollut nopea oppimaan uutta ja hyvä ilmaisemaan itseään ja voittaa melkein aina väitellessään

luokkatoveriensa kanssa. Välillä jopa opettajiensa ja nunnien kanssa, vaikka onkin huomannut, ettei sitä aina katsota kovin hyvällä.

Janek hyppää jaloilleen ja käy kyykkyyyn, ponnistaa, ja pian hän on tikkusuorana Sashan edessä. Sasha tarttuu Janekin käteen, harppaa lippua laskematta hänen reidelleen ja seisoo hetkessä hänen olkapäillään. Sasha tuntee, miten Janek tarttuu häntä lujasti nilkoista. Ilmavirta saa silmät kostumaan. Sasha räpyttelee ja kääntää nopeasti päätään, hetkiseksi vain, mutta ehtii silti nähdä sivusilmällä, miten ohi syöksyy tuhansia liehuvia viirejä. Areena on koristeltu lipuin ja kukka-asetelmin, ja täysilukuinen sinfoniaorkesteri soittaa perinteistä marssia lavalla sisäänkäynnin yläpuolella.

Vatsassa kihelmöi, ja Sashasta tuntuu, että koko maailma on hänen. Hänen kasvoilleen leviää hymy, ja rinnassa sekoittuvat merkillisellä tavalla onni ja kauhu.

Lippu paukahtelee ilmassa, ja yleisö ulvoo ja taputtaa innoissaan, kun he poistuvat laukkaavan orin selässä areenalta.

2014

TANTOLUNDEN, TUKHOLMA

Anton seisoo Årstavikenin rannassa ja katselee yhtä viidestä kaarevasta kerrostalosta. Ne olivat varmaan komeita, kun ne 1960-luvulla rakennettiin, mutta nyt ne alkavat näyttää aika kulahtaneilta. Betoni on monesta kohdasta laikukasta ja värjäätynyttä. Hän tähyilee parvekkeita, jotka avautuvat lahdelle päin, ja ajattelee, että niissä pitäisi olla kaiteet, joista näkee läpi. Sen sijaan niissä on käytetty korkeaa, järeää betonilevyä, joka pakottaa nousemaan ylös, jos haluaa nauttia näkymästä.

Hän menee alaovesta sisään ja hissille. Näyttävä porraskäytävä on päällystetty marmorilla, niin seinät kuin lattiakin. Hän astuu hissiin ja painaa kuutosta.

Monet hänen vanhuksistaan asuvat tällä alueella. Viime viikolla hän kävi vanhojen siskosten luona tilavassa asunnossa, varmaan viisihuoneisessa, korkealla naapuritalon kymmenennessä kerroksessa. Siskoksilla oli oma terassi, jolla kasvoi kaksi puuta.

Mies, jonka luo hän menee tänään, on nimeltään Alexander Kovac. Anton kaivaa kännykän esiin. Tehtäväkuvauksessa lukee: *Viedään aterialaatikko. Avustetaan henkilökohtaisen hygienian ylläpitämisessä. Avustetaan kodinhoidossa, kevyt siivous makuu- ja olohuoneessa, keittiö tärkein!!!!* Viisi huuto-merkkiä. Tehtäväkuvauksen laatija halusi näköjään varmistaa, että Anton *todella* tajuaisi.

Oikean oven löydettyään hän painaa nappia ja kuulee ovikellon surisevan kiukkuisesti oven sisäpuolella.

"Hei vaan!" hän huutaa postilaatikon kautta. "Anton täällä, tulin vähän auttelemaan." Hän työntää avaimen lukkoon ja kääntää.

Ovella pitää aina ensin koputtaa tai soittaa kelloa, silloinkin kun tietää, ettei asukas pääse avaamaan. Heidän kuuluu tehdä selväksi, että omassa kodissaan asukkaat päättävät asioistaan edelleen itse.

Vaikka eivät päätäkään.

Hän avaa oven ja astuu eteiseen. Hän on nyt ensi kertaa tämän miekkosen luona.

"Huhuu!"

Ei vastausta.

"Huhuu!" Anton huutaa taas, riisuu kengät eteisen matolle ja jatkaa olohuoneeseen. Tuoksuu vähän samalta kuin mummon luona aikoinaan. Mikä vanhojen ihmisten kodeissa usein tuoksuu ihan erityiseltä? Käyttävätkö he kaikki samaa saippuaa? Vai erittävätkö vanhat ruumiit jotain tiettyä ainetta? Utkoa ei näy missään. Mitä jos hän lojuukin kuolleena sängyssään? Tai kylpyhuoneen lattialla? Monet työkaverit, joiden kanssa Anton on puhunut palvelutalon kahvihuoneessa, ovat kertoneet löytäneensä asunnoista vainajia. Anton ei ole koskaan nähnyt kuollutta ihmistä. Kun hänen äidinäitinsä kuoli kaksi vuotta sitten, hoivakodin lääkäri kysyi, halusivatko he nähdä ruumiin. Äiti ja isä halusivat, mutta hän itse kieltäytyi.

"Ollaanko täällä kotona?"

Ei vastausta.

Hän kävelee olohuoneen poikki kohti ovea, jonka olettaa johtavan makuuhuoneeseen. Hän vilkaisee ympärilleen. Seiniillä on paljon tauluja, huonekalut näyttävät olevan 1950- tai 1960-luvulta. Siellä täällä on värikkäitä muovisia ja teräksisiä valaisimia, mutta yksikään niistä ei pala. Tuntuu vähän kuin olisi jossain vintageputiikissa. Sellaisessa kalliissa liikkeessä, jossa tavarat ja huonekalut on aseteltu tarkoituksella niin, että

tuntuu siltä kuin olisi jonkun kotona, mutta jos sattuu kääntämään tuhkakupin ylösalaisin, siinä on hintalappu, jossa lukee: *Brittiläistä 1960-lukua / 2500 kruunua.*

Koska talo itsessään on käyrä, voisi kuvitella, että asunnotkin ovat, mutta jonkun on täytynyt tulla ajatelleeksi, että ne olisi silloin vaikea sisustaa. Seinät nimittäin eivät ole kaarevia, eivät terassisisarten eivätkä tämän ukkelin asunnossa. Yhtä seinää peittää kirjahylly, joka on täynnä kirjoja, koriste-esineitä ja kehystettyjä valokuvia. Hän panee merkille, että monet tauluista ja valokuvista esittävät hevosia. Anton on ratsastanut lapsesta asti, ja ellei hän yrittäisi juuri nyt niin kuumeisesti löytää miekkosta, hän haluaisi katsoa kuvia vähän lähempää.

Hän koputtaa varovasti makuuhuoneen oveen ja kurkistaa sisään. Kaunis huone, jonka peräseinällä on suuri rautasänky ja sängyn molemmin puolin tumma puinen yöpöytä. Seinät täynnä tauluja täälläkin. Sängyllä on virkattu valkoinen päiväpeite ja pääpuolella kasa tynyjä ja pehmoelujuja. Antonista on vähän erikoista, että ukkelilla on eläinleluja, vaikka sisustus on muuten aika pelkistetty. Huoneessa on pimeää ja tunkaista, sälekaihtimet ovat kiinni. Ei ruukkukasveja ikkunalaudalla. Niitä ei tainnut olla isossa huoneessakaan? Useimmilla on sentään ikkunalla joku kuivahtanut pikku kukka. Anton nostaa sälekaihtimen ja katsoo ulos. Hieno näkymä Årstavikenille. Kanavaa reunustavat puut alkavat jo vaihtaa väriä ja pudottelevat lehtiään kahden lenkkeilijän ja kuutta erikokoista remmeihinsä sotkeutuvaa koiraä ulkoiluttavan naisen päälle.

Kesä on tältä erää pian ohi. Ei enää yöllisiä uimaretkiä Skinnarviksbergetillä päähänpistosta pidettyjen juhlien jälkeen. Kaikki kaverit palaavat töihinsä tai eri kouluihin, ja sitten vain pimenee pimenemistään aina joulun asti. Voisivatkohan hän ja Peter lähteä aurinkolomalle joskus vuodenvaihteen jälkeen? Häntä hymyilyttää hänen oma toiveikkuutensa suhteen kehityksestä. Mutta haaveilu on hauskaa.

Hän raottaa vähän ikkunaa tuulettaakseen ja lähtee sitten huoneesta.

Olohuoneessa on kaksi ovea, joiden ikkunat ovat maitolasia, ja Anton arvaa ovien johtavan keittiöön. Hän avaa niistä toisen ja joutuu loikkaamaan äkkiä sivuun, kun valtava muoviruukuun tyrkätty palmu kaatuu suoraan häntä päin. Vastaan lyö voimakas kahvin, mullan, sikarin ja jonkin pistävän – virtsan? – haju. Hän nostaa palmun pystyyn ja kurkistaa varovasti huoneeseen, joka osoittautuu tosiaan keittiön ja ruokailuhuoneen yhdistelmäksi.

On vaikeaa saada käsitys siitä, miltä huoneessa todella näyttää, sillä se on ahdettu täyteen. Hän astuu varovasti sekasotkun keskelle. Kirjapinoja, vaatekasoja, tauluja seinillä ja nojallaan niitä vasten. Vaatteiden, pyyhkeiden ja peittojen alta pilkottaa kaunis puinen keittiösohva. Kaikkialla on valaisimia: pöytälamppuja, kattolamppuja, eläinten muotoisia lamppuja, hedelmien muotoisia lamppuja. Lukemattomia rasioita ja purkkeja, vanha veivattava gramofoni, jossa on valtava torvi, mallinukke, jolla on yllään valkoinen paljettileninki, harteilla höyhenpuuhka ja päässä suuri sulkakoriste. Koko tiskipöytä pursuaa paperikasoja, siistejä valokuvapinoja ja lappusia, jotka näyttävät vanhoilta kuiteilta ja laskuilta. Pyöreän, tummapuisen keittiöpöydän peittona on laseja, kuppeja ja posliinistöitä, vielä lisää kirjoja ja ainakin kolme- neljäkymmentä pientä hevoshahmoa; lasisia, metallisia, kivisiä, posliinisia, kipsisiä sun muita. Tänne on kerätty myös kaikki asunnon kasvit, ja ilma on niin kostea, että huuruista ikkunalasia pitkin valuu vettä. Ikkunan peittävät melkein kokonaan raskaat, tummanpunaiset verhot, joissa on tupsulliset nauhapidikkeet. Huoneessa on pimeää, vaikka on keskipäivä ja aurinko paistaa.

Yhtäkkiä verho liikahtaa.

Anton hätkähtää ja hämmästyy itsekin ääntä, jonka päästää suustaan.

”Vohoou!”

Nurkassa keittiön ikkunan vieressä, osittain piilossa painavan samettikankaan takana, seisoo hyvin vanha mies tyylikkäässä vihreässä silkkiamutakissa. Hänellä on pitkä harmaa parta, ohuet, hopeiset, olkapäille ulottuvat lainehtivat hiukset ja pienet pyöreät silmälasit, jotka ovat valuneet aivan nenän päähän. Silmälasien takaa pilkottaa kuopistaan kurttuisten luomien raosta kaksi korpinmustaa silmää. Hän tukeutuu ohueen puiseen kävelykeppiin, jonka hopeisesta kahvasta hän pitää jänteikkäällä käsillään tukevasti kiinni. Vanha mies astuu askeleen eteenpäin, kolauttaa kepillä kolme kertaa lattiaan – *tum, tum, tum!* – ja nostaa katseensa.

Anton on löytänyt miekkosen.

1926

STRAHOV-STADION, PRAHA

Kun he ovat ratsastaneet suuren areenan porteista ulos, Sasha laskeutuu Janekin taakse. Janekin tarvitsee vain puristaa kevyesti ohjia, ja Král hidastaa.

"Saakeli miten paljon väkeä!" Sasha huohottaa hypätessään hevosen selästä pehmeästi talloille nurmelle.

Král kuopii etukaviolla maata ja ojentaa kaulaansa, kun Janek höllentää otettaan ohjista.

"Kiitos, ystävä", Janek kuiskaa ja painautuu hevosta vasten.

"Ja näitkö sinä! Se saatanan lipunperkele lensi suoraan naamavärkkiini. Meinasin kaatua, näitkö?" Sasha sanoo ja näyttää, mihin kohtaan kasvoja lippukangas osui. "Aika pirunmoinen onni, etten kaatunut!"

Hän puhua papattaa samalla kun heiluttaa lippua ja näyttää, miten oli menettää tasapainonsa. "Näin... Ja sitten kun nousin olkapäillesi... saakeli! Koko yleisö tuli ihan hulluksi! Tämä on jumaliste mahtavinta mitä me olemme ikinä tehneet, eikö olekin?"

Sasha kiroaa kiihtyneenä aina kuin merimies.

Janek ei sano mitään mutta katsoo häntä ja hymyilee.

Sasha näkee, miten Janek nuuhkii höyryävän eläimen tuoksua ja silittää sen kaulaa. Král reagoi värähdyksellä, joka saa kovat jouhet hipomaan Janekin poskea. Janek nauraa ja hautaa kasvonsa Králin paksuun harjaan.

Hän todella rakastaa tuota hevosta, Sasha ajattelee.

”Olisin halunnut että se jatkuu ikuisesti. Ja tiedätkö, minun ei tarvinnut edes teeskennellä että hymyilin, hymy tuli ihan itsestään”, Sasha sanoo ja juoksee lippua heiluttaen kunnia-kierroksen Králin ja Janekin ympäri.

”Kiitos vain! Minä otan tuon”, sanoo naispuolinen toimitsija ja tempaisee lipun Sashan kädestä. ”Tämä ei ole mikään leikkikalua. Lippua tulee käsitellä kunnioittaen ja arvostaen.”

”Anteeksi, rouva”, Sasha sanoo mutta virnuilee naisen selän takana, kun hän poistuu kohti telttaa, jossa säilytetään rekvisiittaa, pukuja ja välineitä.

”Tule nyt. Meidän täytyy vaihtaa nopeasti vaatteet ja juosta takaisin paraatiin.”

”En halua”, Janek mutisee hevosen harjaan.

Sasha tietää, ettei Janek pidä yhteisistä ohjelmanumeroista, mutta hän tietää myös, että Janek on pulassa, ellei osallistu.

”Sinun täytyy. Tule nyt!”

Hän lähtee juoksemaan teltalle, johon heidän joukkueensa on majoittunut kolmeksi päiväksi. Festivaali kestää monta viikkoa, mutta tuhannet osallistujat eivät mitenkään voi olla paikalla samaan aikaan. Kun Sasha ymmärtää, ettei Janek tule hänen perässään, hän pysähtyy ja kääntyy ympäri. Janek on käynyt päinmakuulle hevosen selkään, kädet roikkuvat velttoina molemmin puolin hevosen kaulaa. Král vain seisoo rauhallisena paikallaan mutustamassa ruohotuppoja ja vaikuttaa täydellisen tyytyväiseltä siihen, että sen selässä makaa kymmeneutias poika. Se on tottunut.

”Tule nyt jo”, Sasha huutaa Janekille. ”Meiltä jää muuten loppuhuipennus väliin.”

Ei vastausta.

”Kuuletko! Minä menen nyt!”

Janek mutisee jotain, mutta Sasha ymmärtää, ettei Janek puhu hänelle vaan hevoseselle.

”Hyvä on. Syytä itseäsi vain. Sinua ei naurata, kun heille selviää, ettet ole mukana loppuparaatissa, usko huviksesi”, hän sanoo ja katoaa teltaan.

Sasha kiiruhtaa vaihtamaan punaisen paidan tilalle valkoisen hihattoman paidan. Hän sylkäisee kämmeneensä ja kesyttää otsatukan, joka on sotkeentunut tuulessa ja törröttää itsepäisesti pystyssä. Viereisellä penkillä on myös Janekin aluspaita. Sasha pohtii, pitäisikö hänen napata se ja pakottaa Janek mukaansa areenalle. Hän nostaa paidan nenänsä eteen ja hengittää sisään. Paita on vasta pesty ja tuoksuu pesuaineelta, Sasha rakastaa sen tuoksua.

Hän ja Janek ovat mukana ihmispyramidissa, joka koostuu neljästäkymmenestäviidestä pojasta. Yhdeksän vanhinta ovat alimmaisina, seuraavat kahdeksan heidän päällään ja niin edelleen. Joka toinen poika aluspaita päällä ja joka toinen rinta paljaana. Pyramidin pystyy tekemään ilman Janekia, mutta tulee olemaan ilmeistä, että yksi poika puuttuu. Janek on valittanut Sashalle monta kertaa, miten epämiellyttävää hänestä on, että toisten kädet pitävät kiinni hänen hartioistaan, että hän joutuu tuntemaan toisten poikien polvet selässään. Miksei hänen ja Sashan oma numero riitä? Sehän on kymmenen kertaa parempi kuin se typerä pyramidi.

Sasha tietää, että Janekia hyvin todennäköisesti rangaistaan, jos hän ei osallistu loppunäytökseen. Juuri nyt Sasha ei kuitenkaan jaksaa välittää Janekista. Janek saa vastata omista päätöksistään. Sasha ei voi kaiken aikaa huolehtia hänestä.

Sasha pudottaa paidan penkille ja juoksee ulos teltasta.

Janekia tai hevosta ei näy.

2014

TANTOLUNDEN, TUKHOLMA

”Hei! Minä olen Anton”, Anton sanoo ja ojentaa kätensä.

Miekkonen seisoo hievahtamatta keittiön nurkassa ja vain tuijottaa häntä.

”Minulla on tässä liha-perunamuhennosta”, hän sanoo ja ojentaa muovipussia, jossa on tuonut miehen ruokarasian. Kun mies ei ojenna kättään eikä ota ruokaa vastaan, Anton kurottaa pussiin nostaakseen rasian sieltä ja pannakseen sen pöydälle. Yritys osoittautuu käytännöllisesti katsoen mahdottomaksi, sillä pöydällä ei ole tilaa, joten hän jättää rasian pussiin. Hän katsoo ympärilleen ja laskee muovipussin lattialle lehtipinon päälle.

”Tähän ei ole kauhean helppo kattaa, näiden hevosten sekaan... mutta... hienoja...”, Anton sanoo ja osoittaa ruokapöytää täyttäviä pikkuhevosia. Hän käsittää pälättävänsä lähinnä siksi että tunnelma on aavistuksen kiusallinen. Miekkonen seisoo edelleen nurkassa ja pitää katseensa naulittuna Antoniin.

Hän ei näytä pelokkaalta, Anton ajattelee. Hän ei tunnu piilotelleen. Hän vaikuttaa yksinkertaisesti valinneen paikan, josta näkee parhaiten ympärilleen.

Miehen on täytynyt seistä täällä pimeässä sillä aikaa kun Anton kiersi asunnossa etsimässä häntä, ja hänen on täytynyt nähdä, kun Anton tuli keittiöön. Hän ei kuitenkaan liikahtanut vaan odotti nurkassaan, raskaiden verhojen kehystämänä,

vähän kuin seisoi valmiudessa esiintymislavan sivussa. Ja kun hän päätti, että hetki oli koittanut, hän otti askeleen eteen ja teki sisääntulonsa.

Tum, tum, tum!

Ukko lyö keppiään taas kolmesti lattiaan. Anton hätkähtää läpätunkevaa ääntä. Mitä mies haluaa?

"Okei?" Anton sanoo.

Ja vielä.

Tum, tum, tum!

Mies lisää voimaa niin että lattia tärisee Antonin jalkapohjien alla, kun keppi osuu korkkilevyihin. Naapurit varmaan pimahtavat.

Tum, tum, tum!

Anton katsoo ukkoa silmiin ja etsii vihjettä siitä, mitä hän haluaa. Mutta vanha mies vain laskee katseensa ja huokaa syvään.

Antonilla on turhautunut ja riittämätön olo.

"Sori, en oikein ymmärrä, mitä haluat", hän sanoo liioitellun selvästi, kääntää kämmenensä ylöspäin ja hymyilee kulmiaan kohottaen.

Hän yrittää ilmentää koko ruumiillaan, että on hämmennyt mutta haluaa vain hyvää. Hän käyttää eräänlaista kotitekoista viittomakieltä. Mitä jos ukko onkin kuuro?

Hän osoittaa korvaansa ja sitten suutaan.

"Kuuletko mitä sanon?" hän lausuu hitaasti.

Tum!

Yksi ainoa kova isku lattiaan. Kuluu pari sekuntia, sitten miehen kurkusta nousee korinaa, ja hän alkaa nauraa. Tai ehkä sitä pitäisi kuvailla röhöttämiseksi. Se on sellaista hiljaista naurua, joka alkaa syvällä kurkussa. Ukon siristelevät pikku silmät silmälasien takana melkein katoavat ryppyjen sekaan, ja koko ruumis nytkähtelee. Sitten hän avaa silmät ja kääntyy kohti lehtipinoa, jonka päälle Anton on laskenut muovipussin ja ruokarasian.

"Haluatko että otan ruoan esiin? Maistuisiko liha-peruna-laatikko?"

Miekkonen pitää katseensa edelleen muovipussissa. Jotain tehdäkseen Anton tarttuu pussiin.

"Mitä jos raivaisimme pöydänkulmaan vähän tilaa ja söisimme pikkuisen lounasta?"

Anton huomaa kuulostavansa Monalta, joka perehdytti hänet työhön. Vaikka oli päättänyt jo perehdytyksessä, ettei itse ikinä puhuisi asukkaille niin alentuvaan sävyyn.

Miekkonen katsoo keittiön puolelle.

"Haluatko, että haen jotain keittiöstä?" Anton kysyy ja siirtyy siihen huoneen osaan, johon mies katsoo.

"Okei, täällä ollaan... avaan nyt tämän kaapin. Otamme varmaan täältä lautasen ja lusikoimme ruoan siihen... vai?"

Kaappi on täynnä lautasia ja asetteja, ja hän alkaa nostella niitä sieltä tarjolle ja esitellä miehelle. Ukko ei oikeastaan ilmaise toiveitaan Antonille millään selvällä eleellä, mutta jollain tapaa mies saa Antonin silti käsittämään, että hänen valintansa on kuudes lautanen, jonka Anton nostaa esiin. Se on beigevalkoinen ja sen reunassa on vihreät raidat.

"Eli tämä?" Anton sanoo ja työntää paperikasan syrjään ja laskee lautasen eteensä tiskipöydälle. Hän varmistaa ruokarasian pohjasta, että ruoka on edelleen lämmintä, avaa kannen ja on juuri kumoamaisillaan ruoan lautaselle.

Tum, tum!

Anton pysähtyy katsomaan miestä. Jokin on ilmiselvästi pielessä.

Kaksi kopausta tuntuu tarkoittavan *ei*.

Miehen katse lipuu tiskipöydän yli ja jatkaa sitten vetolaatikoiden suuntaan.

Anton osoittaa laolikoita.

"Jotain täältä?"

Tum!